

הלכות סנהדרין

פ"ד ה"ג ואין סומכין סמיכה שכיח מינוי הזקנים לדיונות
אלא בשלש וכו' והוא שיהי' האחד מכן סמוך מפי
אחרים כמו שביארנו עכ"ל, עיין צ"מ שחקר בטעמו של
הרמב"ם למד סגי בחד סמוך, והא' מאחר דסמיכת זקנים
בשלש אי"כ למד לא צעין שיהיו בשלש כולם סמוכין, ובמה
חלוק דין האחד מהשנים האחרים דליכא לריק להיות סמוך
דוקא והשנים האחרים צבדיועות סגי, עיי"ש צ"מ מש"כ
על זה.

והנראה פשוט צביאור דברי הרמב"ם, דהא דצעין אחד
עכ"פ סמוך דוקא, אין זה כלל משום אחד דדין
צ"ד, ככל הדברים דצטו צ"ד סמוכים, ואי משום דין צ"ד
האומר דסמיכת זקנים הוי סגי גם בשלש הדיועות, אלא
הא דצעין אחד סמוך לאו משום תורת צ"ד קאחזיק עליה,
רק משום עיקר דין סמיכה, דצעין שיהי' סמוך מפי סמוך
עד משכ רצנו, וכמבואר בדברי הרמב"ם צ"ח"א שם דהו
עיקר דין סמיכה שיהיו סמוכים איש מפי איש עד משכ רצנו,
ומש"כ שפיר פסק הרמב"ם דסגי בחד סמוך, משום דלענין
עיקר הסמיכה די צסומך אחד ואותו צעין שיהי' סמוך מפי
סמוך כ"ל, והשנים האחרים שהם רק משום דין צ"ד כשרים
גם צבדיועות, וכש"ל דלא צעין דסמיכת זקנים צ"ד סמוכים
דוקא, וגם צבדיועות מחקיים דדין צ"ד האומר לענין סמיכה
זקנים, רק חד סמוך צעין משום עיקר הסמיכה שיהי' סמוך
איש מפי איש עד משכ רצנו, והן הן דברי הרמב"ם, וכש"ל.

פ"ה ה"א אין מעמידין מלך אלא עפ"י צ"ד של שבעים
ואחד עכ"ל, ועיי"ש צ"ח"מ שהביא התוספתא
פ"ג דסנהדרין דאין מעמידין לא מלך ולא כהן גדול אלא צ"ד
של ע"א, וכבר הביא הרמב"ם דין זה גם גבי כה"ג צפ"ד
מה"ל כהמ"ק יע"ש ועפ"י תמה על הרמב"ם למד הכא
בה"ל סנהדרין דנחית למנות כל הדברים הנעשין צ"ד של
ע"א קאשיב רק מלך והשמיט לדין כה"ג עיי"ש בדבריו.

והנראה לומר בדעת הרמב"ם, דס"ל דבאמת חלוק דין
מלך מדיון כה"ג בה"ל דהא דאין מעמידין אותן
אלא צ"ד של ע"א, דהנה ז"ל הרמב"ם צפ"ח מה"ל מלכים
ה"ג אין מעמידין מלך צתחלה אלא עפ"י צ"ד של שבעים
זקנים ועפ"י נביא כיבושע שמינכו משה רבינו וצית דיוט
וכשאלו ודוד שמינס שמואל הרמתי וצית דיוט עכ"ל, הרי
דכך מילתא דאין מעמידין אותו אלא עפ"י צ"ד של שבעים
ואחד דינא הוא צמלך כמו כן דינא דאין מעמידין אותו
אלא עפ"י נביא דיליף מקרא דאשר יבחר וגו', וכ"ל ילפינן
מיבושע ושאלו ודוד דאין מעמידין אותו אלא עפ"י צ"ד של
ע"א, והוי ככל הדברים שטעוין צ"ד של ע"א כמו כן דינא
דאין מוסיפין על הכור ועל העזרות אלא צ"ד של ע"א
וכדומה, דיסוד דיון הוא שצריכין צ"ד, וכצ"ד שלבן הוא
דוקא צ"ד של ע"א, כדחשיב להו הרמב"ם צפ"ח מה"ל סנהדרין
שם ומסיים ע"ז שנאמר כל הדבר הגדול יציאו אליך ישי"ש
שזכו יסוד כן דינא דכל הני צריכין דוקא צ"ד של ע"א משום
דכווין בכלל דבר הגדול שנאמר ע"ז יציאו אליך דכיוני צ"ד
של ע"א דמשה צמקום ע"א הוי קאי, משא"כ בה"ל מילתא
דאין מעמידין כה"ג אלא צ"ד של ע"א, באמת ליכא שום
קרא וילפנתא ע"ז שהעמדתו תהא עטונה צ"ד דוקא, ועיין
בתוס' יומא דף י"ב שכתבו באמת ודבר תלי צמלך ואח"י
הכנים יע"ש צבדריהם, וכיוני משום דבאמת ליכא שום
דינא מביא שהעמדתו תהא עטונה צ"ד דוקא, אלא יסוד
דיוט תהא הוא דהא וצמלך דבר ליכא תרי, וברו הולך

פ"ו ה"י והגר אינו יורש את אביו הגוי אלא מדצריהם
תקנו לו שירש כשהי' שמא יחזור למדרו ויראה
לי שתנאי מועיל צירושא זו הואיל ואין הגוי מחוייב לעמוד
בתקנת חכמים עכ"ל.

נראה צביאור בזה, עפ"י"מ שכתב הרמב"ם לעיל צ"י זה
דהא דאין תנאי מועיל צירושא הוא משום דכתב
זה לחוקת משפט, הרי דמן דדין ה"י לריק להיות מועיל תנאי
להפקיע דין ירושה כמו כל תנאי ממון דקיים, אלא דהוא
דין מסוים צירושא שאין תנאי מועיל זה משום שנאמר זה
לחוקת משפט, וגם צירושא דרצון ג"כ פסק הרמב"ם לעיל
דאין תנאי מועיל משום דחכמים עשו חיזוק לדצריהם כשל
תורה, ור"ל דמש"כ גם ירושה דרצון אינה צד דינא דלחוקת
משפט דעשאוה כשל תורה, וכ"כ להדיא בדברי הרמב"ם
פ"י"ב מה"ל אישות ה"ט ז"ל התנה עמה אחר שנשאה שלא
יירשנה תנאו צטל ואע"פ שירושא הצטל מד"ם עשו חיזוק
לדצריהם כשל תורה וכל תנאי צצירושא צטל ואע"פ שהוא
ממון שנאמר זה לחוקת משפט עכ"ל, הרי להדיא דהא דאין
תנאי מועיל צירושא הוא זה דין מסוים צפ"ט של לחוקת
משפט וגם ירושה דרצון אינה צד חלות דין זה משום דעשאוה
כשל תורה, והו' שחידש הרמב"ם דכ"ז צירושא דישאל, אלא
צירושא שגר יורש את אביו הנכרי, כיון דלא שייכי כלל דיני
דרצון אלא נכרי, ע"כ לא חלה זה גם דדין של לחוקת משפט,
ותקנתא אינה מועלת רק לענין ממונא [והא דמכני תקנתא
צנכרים לענין ממונא, ו"ל דהוא מדיון הפקר צ"ד, או מדיון
אחר, ויבואר צמק"א], אלא דדין של לחוקת משפט שהוא
חלות דין נוסף צירושא מלכד הד"מ, הרי הוא ככל דיני דרצון
דלא שייכי צנכרי, וממילא דירושתו הויא ככל דיני ממון דעלמא
דמכניא בהם תנאי.

עוד ו"ל צביאור דברי הרמב"ם, עפ"י"מ המבואר צצ"ב דף
קכ"ו דהא דאין תנאי מועיל צירושא הוא משום
דהוי מתנה על מה שכתב צתורה דתנאו צטל, והנה ציסוד
כך מילתא דק"ל דמתנה עמ"כ צתורה תנאו צטל, נראה
דאין זה רק דינא דלא יוכל לעשות ולשנות מדיון התורה, רק
יסוד דינו הוא דין ציעול, דכיון דהוא מתנה על מה שכתב
צתורה ע"כ דבורו והתנאותו צעלים והוי כלא התנה כלל,
דזה שהוא עמ"כ צתורה מצטל להתנאותו, ורא"י לזה מהא
דמחלקין צצ"מ דף כ"א צין ודאי קעקר או לא, ואם נימא
דכל כך דינא דמתנה עמ"כ צתורה הוא שדבורו לא מכני
נגד דיון, אי"כ מאי נפק"מ א"ס יש כאן עקירה ודאית
או לא, והלא בהכי איירינן שאח"כ נמלא שיש כאן עקירת
ד"ת ומאי תלי זאת צשעת בהתנאה, אלא ודאי דעיקר דיון
צזה הוא דכל שהוא מתנה לעקור דבר מן התורה הוי זה
חלות דין ציעול והפקעה על ענ"ס התנאותו שהתנאותו צעלה
משום זה, וע"ז שפיר מחלקין א"ס צשעת בהתנאה ודאי קעקר
או לא, דכיון דלא ודאי קעקר אין כאן מה שיצטל להתנאותו,
וכיון דהתנאותו קיימת הרי היא מועלת אף א"ס ויאל ממה
אח"כ עקירת ד"ת. ולפ"ז ו"ל דהו' שחידש הרמב"ם דכ"ז
הוא צמי שנאמר על הד"ת ומתנה לעקור אותה צזה הוא
דנאמר כך מילתא דמתנה עמ"כ צתורה תנאו צטל, משא"כ
צגר שירש את אביו הנכרי הואיל ואין הנכרי מחוייב לעמוד
בתק"ת, ע"כ לא שייך לגבי כך מילתא דמתנה עמ"כ צתורה
כיון שאינו מחוייב לעמוד צזה וממילא אין כאן מה שיצטל
להתנאותו, ולהכי תנאי מועיל צירושא זו, כמו שהצטנו
מהסוגיא צצ"ב דיסוד כך דינא דאין תנאי מועיל צירושא
הוא משום דדין דמתנה עמ"כ צתורה תנאו צטל, והנה
צירושא צגר את אביו הנכרי כיון שאין הנכרי מחוייב צזה
לא הוי לדידי מתנה עמ"כ צתורה, וע"כ שפיר מהכי תנאו